

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 133g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 1396 din
24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor
rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști
(plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști)

CHIȘINĂU

7 noiembrie 2017

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 133G/2017
(PLASAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A TINERILOR SPECIALIȘTI)

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 12 octombrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 7 noiembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști, ridicată de avocatul Oleg Efrim, în dosarul nr. 2-1775/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 12 octombrie 2017 de către judecătorul Natalia Mămăligă din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 23 iunie 2017, Ministerul Sănătății a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, o cerere de chemare în judecată împotriva O.Z. cu privire la încasarea sumei pentru instruirea universitară, ca efect al neexecutării de către O.Z. a contractului încheiat cu Ministerul Sănătății în temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003.

4. În cadrul procesului, avocatul Oleg Efrim a depus o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 133G/2017
(PLASAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A TINERILOR SPECIALIȘTI)

5. Prin încheierea din 14 septembrie 2017, instanța de judecată a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

6. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 35 Dreptul la învățătură

„(1) Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin învățământul liceal și prin cel profesional, prin învățământul superior, precum și prin alte forme de instruire și de perfecționare.

[...]

(4) Învățământul de stat este gratuit.

[...]

(7) Învățământul liceal, profesional și cel superior de stat este egal accesibil tuturor, pe bază de merit.

[...]”

Articolul 43 Dreptul la muncă și la protecția muncii

„(1) Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului.

[...]

(4) Dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective sunt garantate.”

7. Prevederile relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști (M.O., 2003, nr. 235-238, art. 1443) sunt următoarele:

„Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se stabilește că, începând cu anul de studii 2003-2004, instruirea medicilor și farmaciștilor prin studii postuniversitare în rezidențiat, cu finanțare de la bugetul de

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 133G/2017
(PLASAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A TINERILOR SPECIALIȘTI)

stat, se va efectua exclusiv în bază de contract individual încheiat cu Ministerul Sănătății.

2. Se aprobă Contractul-tip privind instruirea în rezidențiat și plasarea în câmpul muncii a medicilor și farmaciștilor, conform anexei.

3. După absolvirea studiilor postuniversitare prin rezidențiat, medicii și farmaciștii, tineri specialiști, vor fi repartizați de către Ministerul Sănătății pentru plasare în câmpul muncii, conform necesităților statului, pe o perioadă de trei ani.

4. În cazul nerespectării de către tinerii specialiști a contractului semnat cu Ministerul Sănătății, ei sunt obligați să restituie cheltuielile pentru instruirea universitară, din contul bugetului de stat, și postuniversitară în volumul calculat de Ministerul Sănătății.

5. Se recomandă autorităților administrației publice locale să asigure cu spațiu locativ tinerii specialiști, medici și farmaciști, repartizați de către Ministerul Sănătății pentru plasare în câmpul muncii în localitățile rurale.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul susține că, prin adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști, Guvernul a instituit norme juridice primare, ce depășesc limitele prescrise la art. 102 alin. (2) din Constituție.

9. De asemenea, autorul excepției consideră că obligația de a restitui cheltuielile pentru instruirea universitară, în cazul nerespectării de către tinerii specialiști a contractului încheiat, în temeiul Hotărârii Guvernului nr.1396 din 24 noiembrie 2003, cu Ministerul Sănătății, contravine dispozițiilor constituționale, potrivit cărora învățământul de stat este gratuit. Or, caracterul gratuit determină că și actele juridice încheiate care au ca obiect efectuarea studiilor cu finanțare de la bugetul de stat, inclusiv contractele încheiate cu medicii și farmaciștii rezidenți, trebuie să poarte un caracter gratuit, fără a se urmări în schimb un alt folos patrimonial.

10. Adicional, autorul excepției susține că obligarea absolvenților studiilor postuniversitare prin rezidențiat de a munci pe o perioadă de trei ani într-un anumit loc, conform repartizării efectuate de Ministerul Sănătății, constituie o încălcare a dreptului la muncă.

11. Mai mult, autorul excepției relevă că Hotărârea Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 se aplică începând cu anul de studii 2003-2004. Astfel, prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 creează o discriminare între persoanele care și-au făcut studiile până în 2003 și persoanele care au efectuat studiile postuniversitare începând cu anul de studii 2003-2004.

12. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, Hotărârea Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor

și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști încalcă dispozițiile articolelor 16, 35 alin. (4) și (7), 43 alin. (1) și (4), 54 alin. (2) și 102 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității hotărârilor Guvernului, în speță a Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști, ține de competența Curții Constituționale

15. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Oleg Efrim, în dosarul nr. 2-1775/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinența prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie Hotărârea Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști.

18. Autorul excepției invocă faptul că Hotărârea Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 contravine dispozițiilor constituționale cuprinse la articolele 16, 35 alin. (4) și (7), 43 alin. (1) și (4), 54 alin. (2) și 102 alin. (2).

19. Curtea constată că, potrivit Hotărârii de Guvern menționate, după absolvirea studiilor postuniversitare prin rezidențiat, medicii și farmaciștii, tineri specialiști, în temeiul contractului semnat cu Ministerul Sănătății, vor fi repartizați de către acesta pentru plasare în câmpul muncii conform necesităților statului, pe o perioadă de trei ani, iar în cazul nerespectării de către tinerii specialiști a contractului semnat, ei sunt obligați să restituie cheltuielile pentru instruirea universitară, din contul bugetului de stat, și postuniversitară în volumul calculat de Ministerul Sănătății.

20. Curtea observă că prin Hotărârea nr. 11 din 4 iunie 2009 Curtea a recunoscut constituționale prevederile Hotărârii Guvernului nr. 923 din 4 septembrie 2001 cu privire la plasarea în câmpul muncii a absolvenților instituțiilor de învățământ superior și mediu de specialitate de stat, care a fost contestată prin raportare la critici de neconstituționalitate similare.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 133G/2017
(PLASAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A TINERILOR SPECIALIȘTI)

21. În acest context, Curtea a menționat că:

„În virtutea prevederilor constituționale și legale, **Guvernul este în drept să stabilească criteriile de reglementare contractuală a raporturilor de muncă între absolvenții instituțiilor de învățământ ce și-au făcut studiile în grupele cu finanțare de la buget și instituțiile care urmează să efectueze plasarea în câmpul muncii.** Or, potrivit Constituției, Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice.

Potrivit art. 3, art. 14 și art. 16 din Legea cu privire la Guvern nr. 64-XII din 31 mai 1990 „Guvernul asigură legalitatea, ordinea publică, drepturile și libertățile cetățenilor, promovează politica în domeniul utilizării forțelor de muncă, al muncii și salarizării, ia măsuri în vederea perfecționării ei. În aceste scopuri Guvernul asigură finanțarea sistemului de învățământ din resurse bugetare. **Prin urmare, pentru a asigura necesitățile economiei naționale, Guvernul poate solicita instituțiilor de învățământ să pregătească anumite categorii de specialiști.**”

22. De asemenea, în hotărârea enunțată *supra*, Curtea a reținut că obligația absolvenților instituțiilor de învățământ superior, care au învățat în grupele cu finanțare de la bugetul de stat, de a lucra timp de 3 ani după absolvire conform repartizării de stat, sub sancțiunea restituirii cheltuielilor pentru studii absolut în toate cazurile de neexecutare a acestei obligații, nu contravin dispozițiilor art. 35 alin. (1) și art. 43 din Constituție, care garantează dreptul la învățătură și la libera alegere a muncii.

23. Prin urmare, Curtea a reliefat că libertatea muncii include dreptul persoanei de a-și alege după propria voință munca (profesia, ocupația) și locul muncii, precum și dreptul de a nu munci și de a-și continua studiile postuniversitare (masterat, doctorat), **însă nu presupune libertatea de a nu executa obligațiile asumate la momentul încheierii contractului-tip** (privind realizarea studiilor în instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (la zi) în grupele cu finanțare bugetară și plasarea tinerilor specialiști în câmpul muncii) între persoane și instituția de învățământ și, implicit, de a nu restitui statului cheltuielile pentru studii.

24. În același context, și Curtea Europeană a menționat că o muncă ce trebuie executată în temeiul unui contract liber încheiat nu poate intra sub incidența art. 4 [*munca obligatorie*], deoarece unul dintre cei doi contractanți s-a angajat față de celălalt să îl respecte și se expune la sancțiuni dacă nu își onorează obligațiile (Hotărârea CEDO *Van der Musselle v. Belgia*, 23 noiembrie 1983, §34).

25. Analizând considerentele Hotărârii Curții Constituționale nr. 11 din 4 iunie 2009, Curtea reține că ele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și cu privire la excepția de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003, or, aceasta conține reglementări similare cu Hotărârea Guvernului nr. 923 din 4 septembrie 2001, care a fost recunoscută constituțională.

26. Suplimentar, în ceea ce privește critica de neconstituționalitate în raport cu dispozițiile din Constituție care prevăd că învățământul de stat este gratuit, în Hotărârea nr. 7 din 16 februarie 2017, Curtea a menționat că **gratuitatea este regula în sfera învățământului general obligatoriu.**

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 133G/2017
(PLASAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A TINERILOR SPECIALIȘTI)

27. În același timp, având în vedere prevederile articolului 35 alin. (1) și alin. (7) din Constituție, Curtea a statuat că **prin învățământul general obligatoriu constituanta legislativă a avut în vedere învățământul primar și gimnazial**, căruia i-a acordat un regim juridic obligatoriu. Însă următoarele cicluri de învățământ (liceal, profesional și cel superior), așa cum rezultă din logica interpretării art. 35 din Constituție, este accesibil tuturor numai pe bază de merit.

28. Totodată, Curtea nu poate reține alegațiile autorului excepției potrivit cărora Hotărârea Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 creează o discriminare între persoanele care și-au făcut studiile până în 2003 și persoanele care au efectuat studiile postuniversitare începând cu anul de studii 2003-2004. Or, respectarea egalității în drepturi, precum și a obligației de nediscriminare, stabilite prin art. 16 din Constituție, presupune luarea în considerare a tratamentului pe care actul normativ îl prevede față de cei cărora li se aplică în decursul perioadei în care reglementările sale sunt în vigoare. **Reglementările juridice succesive pot prezenta în mod firesc diferențe determinate de condițiile obiective în care ele au fost adoptate.**

29. Pentru considerentele expuse *supra*, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate nu poate fi acceptată pentru examinare în fond și urmează a fi respinsă.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a Hotărârii Guvernului nr. 1396 din 24 noiembrie 2003 cu privire la instruirea medicilor și farmaciștilor rezidenți și plasarea în câmpul muncii a tinerilor specialiști, ridicată de avocatul Oleg Efrim, în dosarul nr. 2-1775/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 7 noiembrie 2017

DCC nr. 106

Dosarul nr. 133g/2017